

สารบัญ

คำนำ	
จากนักเขียนเขียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เขียน	
คำปรารภ	
แผนที่แสดงบริเวณจังหวัดพิษณุโลก ฉบับราชบัณฑิตยสถาน	
แผนที่เมืองพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔	
แผนที่เขตเทศบาลเมืองพิษณุโลกในปัจจุบัน	
พิษณุโลกในอดีต	๑
สมัยก่อนประวัติศาสตร์	๑
สมัยลพบุรี	๒
สมัยสุโขทัย	๓
สมัยอยุธยา	๕
สมัยกรุงธนบุรี	๒๒
สมัยรัตนโกสินทร์	๒๔
รายนามข้าหลวงเทศาภิบาลและสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลพิษณุโลก	๒๖
รายนามผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก	๒๗
พิษณุโลกในปัจจุบัน	๒๕
โบราณสถานเกี่ยวกับเมืองพิษณุโลก	๓๒
พระราชวังจันทน์	๓๒
กำแพงเมือง คูเมือง บ້อม และประตูเมือง	๓๕
กำแพงเมืองและคูเมือง	๓๕

บ๊อมและประตู	๓๘
ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	๔๐
สระแก้ว	๔๒
สระสองห้อง	๔๓
เนินดินที่แห่ห่วนกัขอตุตัวเจ้าพระยาจักรี	๔๔
วัดสำคัญในตัวเมืองพิษณุโลก	๔๖
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๔๖
โบราณวัตถุสถานในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๔๘
พระพุทธรชินราช	๔๘
พระปรารภวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	๕๖
พระพุทธรชินสี่ห้และพระศรีศาสดาจำลอง	๕๗
พระเหลือ	๕๘
พระอัฐารสและเนินวิหารเก้าห้อง	๕๘
พระอุโบสถ รอยพระพุทธรบาทจำลอง	๖๐
วิหารพระเจ้าเข้านิพพานหรือวิหารแกลบ	๖๐
พระสังข์กัจจายณ์ พระกินเนร กลองอินทเทวี	๖๑
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดพิษณุโลก	๖๒
หลวงพ่อกง หลวงพ่อขาว	๖๒
ต้นโพธิ์	๖๓
วัดราชบูรณะ	๖๕
อุโบสถ วิหาร	๖๖
เจดีย์	๖๗
วัดนางพญา	๖๘

วัดใหม่อภัยขาราม วัดโพธิญาณ	๗๑
วัดสำคัญนอกตัวเมืองพิษณุโลก	๗๓
วัดจุฬามณี	๗๓
วัดอรัญญิก	๗๕
วัดธรรมจักร วัดท่ามะปรางค์	๑๘
วัดชีปะขาวหาย	๘๒
วัดจอมทอง	๘๓
วัดสกตน้ำมัน	๘๔
วัดศรีรัตนาราม (วัดบ้านจุงนาง)	๘๕
วัดศรีวิสุทธิาราม	๘๖
วัดจันทร์ตะวันออก	๘๖
วัดยาง	๘๗
วัดร้างในตัวเมืองพิษณุโลก	๘๘
วัดวิหารทอง	๘๘
วัดศรีสุคต	๘๐
วัดหลังศาล วัดน้อยหรือวัดอุทยานน้อย	๘๑
วัดร้างในตัวเมืองพิษณุโลกที่ไม่มีคนรู้จัก	๘๓
วัดราชคฤห์	๘๓
วัดเสื่อหรือวัดป่ามด	๘๕
วัดสระหุข้าง วัดโพธิทอง	๘๕
วัดราชประดิษฐาน	๘๖
วัดร้างนอกตัวเมืองพิษณุโลก	๘๗
วัดเจดีย์ยอดทอง	๘๗

วัดพลับหรือวัดสระมะพลับ วัดสระทองกลาง วัดสุคตสวาท	๕๕
หมู่บ้านตำบลและวัดในท้องที่อำเภอเมืองพิษณุโลก	๑๐๒
หมู่บ้านตำบลในท้องที่อำเภอเมืองพิษณุโลก	๑๐๒
วัดต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอเมืองพิษณุโลก	๑๐๓
วัดร้างในท้องที่อำเภอเมืองพิษณุโลก	๑๐๔
นครไทย – เมืองบางยางของพ่อขุนบางกลางท่าว	๑๐๖
หมู่บ้านตำบลในท้องที่อำเภอนครไทย	๑๐๕
วัดสำคัญในท้องที่อำเภอนครไทย	๑๑๐
วัดกลางศรีพุทธาราม	๑๑๑
วัดหน้าพระธาตุ	๑๑๒
วัดหัวร้อง	๑๑๓
วัดพระยืน	๑๑๔
วัดโนนไม้ลือ วัดหวนา วัดนาไฟไหม้ วัดคลองจิก	๑๑๕
วัดต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอนครไทย	๑๑๖
วัดร้างในท้องที่อำเภอนครไทย	๑๑๖
กำแพงเมืองและคูเมืองโบราณ	๑๑๖
ประเพณีสำคัญของชาวอำเภอนครไทย	๑๑๗
พรมพิราม – อำเภอที่เคยเป็นเมืองมาก่อน	๑๑๕
หมู่บ้านตำบลในท้องที่อำเภอพรมพิราม	๑๒๐
วัดสำคัญที่น่าสนใจในท้องที่อำเภอพรมพิราม	๑๒๑
วัดไผ่ขอน้ำ	๑๒๑
วัดท่าไชย	๑๒๒

วัดวงษ์ทอง	๑๒๓
วัดทางไหล (วัดมหาโพธิ์)	๑๒๔
วัดสนามไชย (วัดหนองแวง) วัดย่านขาด (วัดเสนา)	๑๒๕
วัดห้วยตั้ง	๑๒๖
วัดตะพานหิน วัดเขาบึง	๑๒๗
วัดสำคัญอื่น ๆ ในท้องที่อำเภอพรหมพิราม	๑๒๘
วัดร้างในท้องที่อำเภอพรหมพิราม	๑๒๙
วัดโบสถ์ - อำเภอหนึ่งของพิษณุโลก	๑๓๐
วัดสำคัญในท้องที่อำเภอวัดโบสถ์	๑๓๑
วัดโบสถ์	๑๓๑
วัดเสนาสน์	๑๓๓
วัดเหล่าขวัญ	๑๓๕
วัดนอก	๑๓๕
วัดท่างาม วัดบ่อดงคราม	๑๓๖
วัดตะเกียด	๑๓๗
วัดต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอวัดโบสถ์	๑๓๗
วัดร้างในท้องที่อำเภอวัดโบสถ์	๑๓๗
โบราณสถานอื่น ๆ ในท้องที่อำเภอวัดโบสถ์	๑๓๘
วังทอง - อำเภอป่าหมากเดิม	๑๓๙
หมู่บ้านตำบลในท้องที่อำเภอวังทอง	๑๓๙
วัดสำคัญที่น่าสนใจในท้องที่อำเภอวังทอง	๑๔๐
วัดพระพุทธรบาทเขาสมอแครง	๑๔๐
วัดวังทอง วัดบางสะพาน	๑๔๓

วัดคลองเป็ด	๑๔๔
วัดต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอวังทอง	๑๔๕
วัดร้างในท้องที่อำเภอวังทอง	๑๔๕
นิยายเกี่ยวกับบึงราชชนกหนองแขวนและเขาสมอแครงในท้องที่อำเภอวังทอง	๑๔๖
บางกระทู้ม — อำเภอหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก	๑๔๗
หมู่บ้านตำบลในท้องที่อำเภอบางกระทู้ม	๑๔๕
วัดที่น่าสนใจในท้องที่อำเภอบางกระทู้ม	๑๕๐
วัดโคกสลด	๑๕๐
วัดย่านยาว	๑๕๒
วัดกำแพงมณี วัดบางกระทู้ม	๑๕๓
วัดห้วยแก้ว	๑๕๔
วัดต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอบางกระทู้ม	๑๕๕
บางระกำ — อำเภอหนึ่งของพิษณุโลก	๑๕๖
หมู่บ้านตำบลในท้องที่อำเภอบางระกำ	๑๕๖
วัดที่น่าสนใจในท้องที่อำเภอบางระกำ	๑๕๗
วัดสุนทรประดิษฐ์	๑๕๗
วัดท่าโก วัดคลองวัดไร่ วัดตะโม้ วัดพรหมเกษร	๑๕๕
วัดต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอบางระกำ	๑๕๕
วัดร้างในท้องที่อำเภอบางระกำ	๑๖๐
บึงตะเค็ง—บึงใหญ่ของอำเภอบางระกำ	๑๖๐
ชาติตระการ — กิ่งอำเภอหนึ่งของพิษณุโลก	๑๖๓
หมู่บ้านตำบลในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการ	๑๖๔
วัดต่าง ๆ ในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการ	๑๖๔

วัดร้างในท้องที่กิ่งอำเภอชาติตระการ	๑๖๔
ช่อถนนในเขตเทศบาลเมืองพิษณุโลก	๑๖๕
ช่อสถานีรถไฟในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก	๑๖๖
แม่น้ำลำคลองในอดีตและปัจจุบัน	๑๖๗
แม่น้ำน่าน	๑๖๗
แม่น้ำยม	๑๖๘
แม่น้ำแควน้อย	๑๖๙
แม่น้ำวังทอง	๑๖๙
คลองมะเกลือ คลองวังมะขาม คลองเนินกุ่ม	๑๗๐
ช่อบงหนองในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก	๑๗๔
ช่อภูเขาในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก	๑๗๗
ภาคผนวก ลิลิตพายัพ	๑๗๙
บรรณานุกรม	๑๘๑
สาบาญคนเรือ	๑๘๕